

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 42 (244) | ГОД VI | БЕЛАСТОК 15 КАСТРЫЧНІКА 1961 ГОДА | ЦАНА 60 ГР

Станіслаў СТРУМФ-ВАЙТКЕВІЧ

БАЛАДА АБ САЛДАЦКАЙ КОНАЎЦЫ

Звычайна і проста
аб простай прыладзе
расказана будзе
у гэтай баладзе —
аб конаўцы,
вечным рыштунку салдацкім,
нядаўні салдат
вам раскажа па-брацку.
Не мала з яе
мы глыналі, бывала,
а ўсё шкадавалі,
што мала...

У верасні
ў нейкім сяле пры гасцінцы
забылі яе
ля вядра пехацінцы...
Яе медсястра
прыхапіла з сабою,
і потым,
выносячы раненых з бою,
паіла з той конаўкі
млосных ад смагі
вадой жыватворнай
з паходнае флягі.
На ёй быў малюнак —
чатыры наготкі,
а ў ёй — не вада,
а кляновік салодкі.
Дап'е з яе раненьі
лекі жывыя
і ўбачыць на донцы
браткі палявыя,
і ўспомніцца раптам
бацькоўская хата;
ён сцішыцца ў сне —
не будзіце салдата..
А конаўка — следам
ішла за вайною,
паіла салдат
у снягах над Масквою,
з акопа ў акоп,
ад лафета к лафету
яе пераносілі,
як эстафету.
Сто сутак над Волгай,
дзе фронт лёг падковай,
яна вандравала
па роце стралковай, —
салдацкая брацііна,
сябра паходны, —
як срэбны бакал
пераходны..
Малюнак абцёрся,
наготкі завялі,
і толькі браткі
ўсё цвілі на эмалі.
Яе шанавала
сторотая рота,
заўсёды глынуць з яе
брала ахвота,
калі ж не было ў ёй
на дне ні расінкі, —
хто-небудзь дальей,
і, глынаючы слінкі,
абкуліць і пусціць,
як шапку па кругу,
салдацкую конаўку —
шчырага друга.
Паўсвета яна
абхадзіла ў паходзе, —
а колькі ж салдат
пабратала ў пяхоце! —
і тых, хто дзівіўся
браткам на эмалі,
і тых, каму пісем
з-за фронту не слалі,
і тых, каго з Волгі,
з раўнін Прыдняпроўя
на Віслу вёў шлях,
абазначаны
кроўю...
Заўжды ў пераходах,
услед за вайною,
была яна нам
і ракой, і чайною —
засмяглым ад спёкі,
глухім ад знямогі.
На захад вялі нас
дарогі...
Нарэшце ў Берліне
ёй выпала шчасце:
сышліся на стыку,
дзве братнія часці,
і рускі танкіст —
сібірака плячысты —
напоўніў яе
і сказаў урачыста:
— Пі, брат мой паляк,
гэты кубак віна
за нашу пабеду
да дна!
За доблесць двух армій —
тваёй і савецкай, —
за нашу сустрэчу
ў сталіцы
нямецкай!
І конаўка ў момант
пайшла ўкругавую:
— За мужнасць і славу
славян баявую,
за мір на зямлі,
за салдацкую службу,
за шчасце народаў, —
за дружбу!
Пілі з яе ўсе
ў той армейскай арцелі,
у дно цалавалі
і болей хацелі,
бо кожны, хто вып'е
і ў донца зірне,
заўважыць:
браткі астаюцца
на дне!
На тым бы і скончыць
мне трэба, здаецца,
баладу салдацкага,
шчырага сэрца
аб конаўцы,
просценькай рэчы ваеннай,
не з золата, срэбра, —
а ўсё ж неацэннай.
Яе на паўсвеце
дзялілі па-брацку
і ў Польшчу прынеслі
у ранцы салдацкім.

Пераклад Я. Семяжона

Будынак Гомельскага Палаца піянераў імя Ул. Леніна. Глядзі фотарэпартаж на стар. 3.

КАБ КРАМЫ КРАСАВАЛІСЯ Ў ВЁСКАХ

Часта чуюцца нараканні вясковага насельніцтва на гандаль — што не дастаткова забяспечвае вясковыя крамы ў неабходныя тавары. Нараканні гэтыя наогул правільныя. Але разважаючы прычыны такога становішча не цяжка прыйсці да вываду, што наогул не вінаваты тут гандаль, гэта значыць — ГС-ы, якія з'яўляюцца непасрэднымі дастаўшчыкамі тавараў для вёскі. Бо абвінавачваць трэба ўсё ж умовы памяшкання для крам і ў крамах. У большасці крамы змяшчаюцца ў сялянскіх хатах. Няма аддзельных матазінчыкаў на перахоўванне тавараў. Цесната. Прадаўшчыцы па аб'ектыўным прычынам не могуць утрымаць належнага парадку. Зразумела, што асартымент тавараў і іх колькасць у вясковых крамах у многіх выпадках не забяспячае патрэб вясковага насельніцтва. Земляробу неаднойчы за дробяззю трэба ехаць у горад, траціць шмат часу...

Дык вось — **умовы вясковага гандлю.** Аб іх палепшанне **першы ў нашым ваяводстве** задбаў Гайнаўскі павет. Канкрэтна: Павятовы саюз гмінных спулдзельняў пад кіраўніцтвам яго старшыні Кастуся Майсені. Яшчэ зімою бягучага года пастаноўлена было, што ў 27 вёсках пабудуюцца новыя мураваныя будынкі, якія будуць прызначаны на крамы. Кошт, зразумела, не малы. ПЗГС пры дапамозе ГС-аў звярнуўся з заклікам аб дапамозе да насельніцтва павета. А жыхары Гайнаўшчыны заўсёды горача ўспрыймаюць разумную ініцыятыву і аказваюць ёй належную дапамогу. І гэтым разам не паскупілі сваёй падтрымкі. На масавых вясковых сходах з задавальненнем успрымалі весткі аб пабудове новых крам у вёсках і забавязаліся выручыць частку коштаў іх пабудовы ў форме працы грамадскім чынам. Зараз усе 27 крам будуецца «поўнай парай». Адны з іх будуюцца шпарчэй, іншыя — павальней, бо не ўсюды існуюць аднолькава добрыя ўмовы забеспячэння фаховай дапамогі і матэрыялу для пабудоў. Гра-

(Працяг на стар. 4.)

СЕМІНАР ЛІТАРАТУРНАГА АБ'ЯДНАННЯ

30.IX. і 1.X. г.г. у Беластоку адбыўся семінар членаў Літаратурнага аб'яднання пры ГП БГКТ. У першым дню ўдзельнікі семінара праслухалі даклад старшыні Літаб'яднання Алеся Барскага на тэму: «Малыя празаічныя формы» і пабывалі ў беларускім ліцэі ў Гайнаўцы, дзе адбыўся аўтарскі вечар членаў аб'яднання. Вечар прайшоў у надзвычай мілай і сардэчнай атмасферы.

На другі дзень удзельнікі семінара абмяркоўвалі свае новыя творы, а вечарам сустрэліся з актывам гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку. І тут маладых аўтараў сустрэлі вельмі сардэчна. (рл)

На здымку група ўдзельнікаў семінара.

Фота: Г. Рагазінскі

З'езд кампартыі Беларусі

Ад 26 да 28 верасня г.г. адбыўся ў Мінску XXV з'езд Камуністычнай партыі Беларусі. На парадку дня стаялі: праект Праграмы КПСС, праект Статута КПСС, справаздача аб рабоце ЦК КП Беларусі, справаздача аб рабоце Рэвізійнай Камісіі КП Беларусі і выбары кіруючых органаў.

На З'езд выбрана 772 дэлегаты. 84,7 працэнта дэлегатаў маюць вышэйшую, незаконачаную вышэйшую і сярэднюю адукацыю. 448 дэлегатаў з'езда з'яўляюцца ўдзельнікамі Вялікай Айчыннай вайны, у тым ліку 132 — удзельнікамі партызанскага руху ў тыле нямецкіх захопнікаў. 605 дэлегатаў узнагароджаны ордэнамі і медалямі Савецкага Саюза, 36 носяць званне Героя Савецкага Саюза і Героя Сацыялістычнай Працы. Сярод дэлегатаў 152 дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР і Вярхоўнага Савета БССР. Звыш 20 працэнтаў агульнай колькасці дэлегатаў — жанчыны (значна больш, чым выбіралася на папярэднія з'езды).

Першы сакратар ЦК КПБ К. Т. Мазураў у заключным слове сказаў аб працы з'езду:

— Аднадушнае адабрэнне праекта Праграмы КПСС і праекта Статута КПСС, глыбокае, дзелавое абмеркаванне гаспадарчых і палітычных задач, якія стаяць перад рэспублікай і яе Камуністычнай партыяй, сведчаць аб сапраўднай сталасці беларускай партыйнай арганізацыі, яе здольнасці весці за сабой масы, арганізоўваць іх на барацьбу за пабудову камуністычнага грамадства. Наш з'езд паказаў, што Кампартыя Беларусі з'яўляецца баявым атрадам Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, поўнасцю адабрае і падтрымлівае палітыку Цэнтральнага Камітэта КПСС на чале з верным ленінцам таварышам Мікітам Сяргеевічам Хрушчовым.

З'езд выбраў ЦК КПБ (125 членаў і 57 кандыдатаў у члены) і Рэвізійную камісію КПБ (35 членаў). Першы арганізацыйны пленум выбраў адзінаццацічленнае Бюро ЦК КПБ і стварыў Сакратарыят ЦК КПБ. Першым сакратаром ЦК КПБ выбран К. Т. Мазураў, другім — Ф. А. Сурганаў. Сакратарамі ЦК КПБ выбраны П. М. Машэраў, В. Ф. Шаура і Д. Ф. Філімонаў.

БОН НА СТАРЫХ ПАЗІЦЫЯХ

У час апошніх чатырох тыдняў, якія мінулі ад выбараў у ГФР, у атмасферы палітычных торгаў і ўзаемных зняваг вырашаліся лёсы будучай кааліцыі і палітыкі заходнегерманскага ўрада. Зразумела, што ніхто з нас не надзеяўся, каб у бонскай палітыцы наступілі нейкія прыкметныя змены, хаця кіруючая партыя ЦДУ і атрымала меншую колькасць галасоў. Урэшце ніводная з усіх трох партый, якія ўвайшлі ў склад Бундэстага (хрысціянскія дэмакраты, сацыялдэмакраты і свабодныя дэмакраты) нічога такога не прапаведвала, што магло б адрозніваццa ад дагэтуляшняй рэакцыйнай палітычнай лініі Федэральнай Рэспублікі.

І таму таксама ўсе спрэчкі, якія працягваюцца ўжо цэлы месяц не датычаць асноўных пытанняў, а толькі спраў, звязаных з падзелам даходных пасад. ЦДУ хацела б стварыць урад без ніякай дапамогі. Аднак гэтага не ў стане зрабіць, таму што страціла абсалютную перавагу ў парламенце. Таму зараз намагаецца знайсці найменш патрабавальнага і прымірэнча настроенага партнёра. Кааліцыя з сацыялдэмакратамі была адкінута, таму што яны маюць надта ж вялікія апетыты. Не маючы большага выбару, ЦДУ прымушана была звярнуцца да свабодных дэмакратаў. Іх кіраўнікі адразу зразумелі, што апынуліся ў цэнтры ўвагі, і таму смела выступалі са сваімі прапановамі, абумаўляючы імі сваё прыступленне да кааліцыі: яны патрабавалі кааліцыі без Адэнаўэра. Гэты факт вельмі знерваваў канцлера, і ён вырашыў інакш паступіць.

— Не хочаце мяне, дык я дагаваруся з сацыялдэмакратамі, — адзначыў ён і пайшоў да іх таргавацца. А сацыялдэмакраты не маюць празмерных амбіцый і ўжо ў час выбараў паказалі сябе староннікамі кааліцыйнага ўрада, у склад якога ўвайшлі б усе партыі. І вось Адэнаўэр гэта ўмела выкарыстаў. Ён праводзіў з імі размовы не дзеля дасягнення паразумлення, а толькі дзеля таго, каб зламаць супрацоўленне свабодных дэмакратаў, і трэба адзначыць, што васьмідзесяцісямігадоваму старэчы надта ж пашанцавала. Ён дабіўся таго, што яшчэ перад абнародваннем заяўлення аб размовах ЦДУ — СПД кіраўнік Свабоднай дэмакратычнай партыі др Мендэ ўзяў назад усе свае засцярогі адносна Адэнаўэра і яго замежнай палітыкі. Ён ізноў прыступіў да размоў і даслоўна заявіў: «ФДП з'яўляецца сугуба дэмакратычнай партыяй (чытай: кансерватыўная), проатлантычнай і проеўрапейскай... не намервaецца праводзіць хісткай палітыкі і ведае, што захаванне таго, што засталося ад свабоднай Еўропы, звязана з Атлантычнай садружнасцю.» Дакладна тое ж самае паўтарае Адэнаўэр, да якога ізноў вярнуліся добры настрой і запал. Урэшце ФДП мала тут выйграла. Яна атрымала ў новым кабінеце другарадныя месцы. Галоўныя міністэрствы: замежных і ўнутраных спраў, гаспадаркі, а таксама абароны засталіся ў руках ЦДУ і гэтых жа самых палітыкаў. А апошнія падзеі яшчэ лішні раз пацвердзілі, што ГФР захавала сваю папярэднюю палітычную лінію. Непрызнаванне існавання ГДР, вета ў сувязі з мірным трактатам і ўзбраенне Бундэсверы застаюцца і надалей асновамі палітыкі ГФР.

УЛАДЗІМІР ЛАЗІНСКІ

ШТО НОВАГА ДАВЕДАЛІСЯ МЫ АБ СУСВЕЦЕ?

(АГЛЯД АСТРАНАМІЧНЫХ З'ЯЎ)

Сёлеташні год насычан вельмі цікавымі астранамічнымі з'явамі. Але найбольшай увагай астраномаў карысталіся Сонца і Венера.

1. РАЗВЕДКА СОНЦА З САМАЛЁТА

ПРАЦЭСЫ, што адбываюцца на Сонцы, аказваюць велізарны ўплыў на стан атмасферы Зямлі. Яны выклікаюць спыненне радыёсувязі, магнітныя буры і палярныя ззянні. Адно з цікавых сонечных утварэнняў — яго карона. Аднак з-за вельмі невялікай яркасці назіраць яе можна толькі ў час поўнага сонечнага зацьмення.

На станцыі Астранамічнага савета Акадэміі навук СССР. Падрыхтоўка апаратуры для назірання за палётам і здымкі новага спадарожніка.

15 лютага 1961 года адбылася адна з рэдкіх з'яў прыроды — поўнае сонечнае зацьменне.

Якія ж папярэднія вынікі гэтых назіранняў? Многа цікавых звестак, у прыватнасці, аб змяненні палярызацыі сонечнай кароны ўздоўж спектра далі вынікі назіранняў з самалёта «Ту—104». Важныя даныя атрыманы пры дапамозе фота- і кіназдымак. Пры фатаграфаванні супрацьлеглай Сонцу вобласці неба ў спектрах свячэння дзённага неба выяўлены лініі натрыю, кіслароду і іншыя. Вучоным удалося ў час зацьмення зазняць параўнаўча далёкія вобласці кароны — да 15 градусаў Сонца.

У разгар лета Сонца зноў звярнула на сябе ўвагу астраномаў. 9 ліпеня з-за ўсходняга краю на бачную паўсферу Сонца выйшла актыўная група плям, у якой 18 ліпеня назіралася гіганцкая ўспышка. Яна працягвалася 1 гадзіну 22 мінуты. Сапраўдная плошча яе складала 7 мільярдаў 650 мільёнаў квадратных кіламетраў, у той час, як паверхня ўсёй Зямлі роўная 510 мільёнам квадратных кіламетраў. Успышка выклікала моцныя магнітную і інасферную буры, а таксама ўзмацненне інтэнсіўнасці касмічнага выпраменьвання.

Тое, што ўспышка знаходзілася на краі Сонца, а не ў цэнтры яго бачнага дыска, крыху аслабіла яе ўздзеянне на Зямлю.

II САКРЭТ СВЯЧЭННЯ ВЕНЕРЫ

Не менш цікавым аб'ектам для назірання была Венера. Гэта ў першую чаргу тлумачыцца тым, што 12 лютага 1961 года ў Савецкім Саюзе была запушчана аўтаматычная міжпланетная станцыя па траекторыі да планеты Венера. Тым самым быў пакладзен пачатак міжпланетнай трасы.

Праведзеная ў СССР радыёлакацыя Венеры дзякуючы магутным перадатчыкам, вялікім антэнам і адчувальным прыёмнікам дазволіла надзейна зарэгістраваць адбітыя ад яе радыёхвалі.

Магутнасць радыёхваль, якія дасягалі паверхні Венеры, нягледзячы на велізарную адлегласць да яе, дасягала 15 ват. Гэта дало магчымасць вымерыць адлегласць да Венеры з вялікай дакладнасцю і надзейнасцю і ўдакладніць маштабы сонечнай сістэмы.

Згодна з савецкімі радыёлакацыйнымі назіраннямі, велічыня астранамічнай адзінкі, г. зн. сярэдняя адлегласць ад Зямлі да Сонца, роўна 149.457.000 кіламетрам з магчымай памылкай менш чым 5.000 кіламетраў.

Па змяненню частаты адбітых сігналаў ад Венеры ўдалося атрымаць звесткі аб яе абарачэнні. Аказалася, што рознасць радыяльных хуткасцей асобных адбіваючых участкаў паверхні Венеры прыкладна роўная 80 метрам у секунду.

(Працяг на стар. 6)

У наступныя два дні праціўнік прыкметна актывізаваўся: фашысты, відавочна, вырашылі ачысціць правабярэжжа Заходняй Дзвіны і таму ўпарта насядалі на Суражскі тракт. Ар'ергардныя часці Чырвонай Арміі стрымлівалі іх наступ спачатку пад Суражам, потым — у Казакаве, але ў канцы канцоў восьмага лютага вымушаны былі адступіць і адгэтуль. А ў паўтара кіламетра ад іх ужо наступала адборная нямецкая пяхотная дывізія.

Чырвонаармейскія абозы і артылерыя расцягнуліся па лясной дарозе, якая злучала Пудаць і Цімохі. У вёсцы заселі атрады прыкрыцця. Днём у Пудаць уварваліся фашысцкія матацыклісты, і чырвонаармейцы пачалі ва ўпор расстрэльваць іх. Бой за Пудаць працягваўся да самай ночы.

128

Партызаны адступалі апошнімі, прыслухоўваючыся, як удалечыні нарастае страляніна.

— На Веліж, відаць, нашы пойдуць. Праз лясы, — сказаў Рычард Шкрэда.

Мінай не адказаў яму. У галаве камандзіра ніяк не ўкладвалася, што іх раён зноў часова адыходзіць пад уладу акупантаў. «Дык толькі ўчора, — думаў ён, — мы вылаўлівалі немцаў, і шчасце перапаўняла нашы душы. Толькі ўчора верылі, што перамога ўжо заваявана».

Так прайшоў для яго ўвесь шлях да Вялікага Моху, дзе некалькі месяцаў назад група Міная адседжвалася ў сырой і ненадзейнай зямлянцы. Колькі выдатных таварышаў страцілі яны з тых пор!

Цімохі нагадвалі востраў: з абодвух бакоў ад вёскі ляжала труднапраходнае балота. Яно цягнулася звыш сарака кіламетраў і злучала Пудаць з Борам.

У Цімохах не затрымаліся, вырашылі ісці на Замошша.

Усю ноч атрад прабіраўся лясны-

129

мі дарогамі, і толькі на раніцу, ледзь цягнучы ногі, дапаўзлі да Другіх Нумараў.

Партызаны пачалі распрагаць коні.

— Чуеш, бацька? — аклікнуў Міная Шкрэда. — Здаецца зноў страляніна?

Камандзір зняў шапку, прыслухаўся: з усходу, з боку Веліжа даносілася глухая артылерыйская кананада. Яшчэ мацней стралялі ва Усвятах: да мястэчка адсюль усяго дванаццаць кіламетраў. Але затое паміж Веліжам і Усвятамі стаяла цішыня. Чаму? Дык там, праз Вялікі Мох, праходзіць дарога ў Цімохі, у Пудаць і ў Сураж. Няўжо фашысты ўсё яшчэ не рухаюцца па гэтай дарозе?

*

— У Замошшы, бацька, ніводнага немца, — страсаючы снег з валянак, сказаў Шкрэда.

— Значыць, і ў Цімохах іх няма? — спытаў Мінай.

— Ніводнага.

— А што ў Пудаці?

— Высветліць не ўдалося. Знаю адно: там іх гарнізон.

130

— Немцаў у нашай зоне няма?

— У лясах зусім няма, паяўляюцца толькі дробныя групы паліцэйскіх.

У нямецкай лініі фронта паявіўся пралом. Партызаны вырашылі выкарыстаць яго і перайсці на месца сваіх папярэдніх стаянак.

— Праз лінію фронта на рысаках можна ездзіць — жартавалі.

Як раз у той час са Спецыяльнага аддзела Трэцяй арміі прыехаў веставы і паведаміў, што Міная просяць тэрмінова прыехаць у Бор. Давялося неадкладна адпраўляцца ў дарогу.

Да Бору пад'ехалі ў гадзін пяць вечара. Начальнік Спецыяльнага аддзела, — нервовы, худы маёр, — сустрэў Міная ветліва, памог распрануцца і тут жа прыступіў да справы.

— Памажыце нам высвятліць асобу аднаго затрыманага намі грамадзяніна Суражскага раёна, — загаварыў ён. — Круціць, віляе, блытае. Скажыце, вы чулі такое прозвішча: Новікаў?

Новікаў? Пудацкі міліцыянер? — здзівіўся Мінай.

131

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦ ПІЯНЕРАЎ і ШКОЛЬНІКАЎ імя УЛ. ЛЕНІНА

Палац піянераў размешчаны на высокім беразе ракі Сож, у цяністым парку культуры і адпачынку, у былым палацы князя Паскевіча.

Гэты будынак з'яўляецца выдатным помнікам архітэктуры XVIII стагоддзя.

У 1917 годзе тут быў абвешчаны пераход улады ў Гомелі ў рукі Саветаў. У ім змяшчаўся і першы Савет рабочых і салдацкіх дэпутатаў.

У час Вялікай Айчыннай вайны будынак палаца быў разрушаны. Зараз ён адбудаваны. Палац піянераў і школьнікаў — дзіцячая пазашкольная ўстанова. Мэта і заданне яго — развіваць таленты і здольнасці дзяцей у галіне тэхнічнай творчасці, мастацтва, арганізаваць цікавы і карысны адпачынак, аказанне практычнай дапамогі піянерскім дружынам школ у паляпшэнні іх працы.

Больш трох тысяч піянераў і школьнікаў ва ўзросце ад 7 да 18 год займаюцца ў 30-ці розных гуртках Палаца. Палац піянераў — метадычны цэнтр піянерскай працы. У піянерскім кабінеце Палаца можна атрымаць кансультацыю на кожнае пытанне адносна піянерскай працы. Тут праводзяцца семінары, лекцыі, абмен вопытам старшых піянерскіх важатых, настаўнікаў і грамадскіх работнікаў, якія працуюць з дзяцьмі.

Акрамя працы ў гуртках у Палацы піянераў праводзяцца розныя масавыя мерапрыемствы такія, як ранішнікі, вечары з людзьмі розных прафесій, агляды кінафільмаў, спектакляў і лекцыі на разнастайныя тэмы.

У Палацы шырокае распаўсюджанне атрымалі завочныя формы працы: конкурсы школьнікаў на найлепшы рысунак або фотаздымак, на найлепшую забаўку - самаробку, на найлепшы куток інтэрнацыянальнай дружбы і г. д.

Многа цікавай работы для дзяцей у Палацы, аб якой мы раскажам на нашых фатаграфіях.

У харэаграфічным гуртку 400 дзяўчынак і хлапчукоў вывучаюць класічныя і характэрныя танцы не толькі народаў Савецкага Саюза, але і іншых замежных краіН.

*

Каля 100 рабят наведваюць гурток выяўленчага мастацтва, дзе яны набываюць першыя навыкі ў рысаванні.

На занятках у гуртку па машынапісу.

Члены гуртка ультракароткіх хваль (УКВ) сістэматычна падтрымліваюць двухбаковую сувязь з многімі кароткахвалявікамі свету.

з жыцця БГКТ

НА ПРАВІЛЬНАЙ ДАРОЗЕ

У Сямяціцкім павеце існуе зараз 15 гурткоў БГКТ. Пры 6 гуртках БГКТ існуюць аматарскія мастацкія калектывы. Намаганнямі старшыні аддзела настаўніка Анатоля Мартыновіча вядуцца гутаркі на беларускай мове праз мілейчыцкі радыёвузел. Нядрэнна працавалі ўспамянутыя 6 мастацкіх гурткоў. Павялічыўся лік чытачоў беларускіх кніжак. Аддзел дапамог арганізаваць навучанне беларускай мовы ў пачатковай школе ў вёсцы Сяміхочы (беларуская мова выкладаецца тут упершыню). Па ініцыятыве аддзела былі арганізаваныя матацыклетныя курсы ў Тымянцы.

А што плануецца? Між іншым, наладзіць курсы беларускай мовы ў Вульцы Нурэцкай і Клюковічах; асобна арганізаваць курс беларускай літаратуры ў Клюковічах; вечаровыя курсы на сельскагаспадарча-юрыдычныя тэмы — у Рагачах: для некалькіх вёсак арганізаваць курс кройкі і шыцця.

Значна павялічыць лік членаў БГКТ і больш папулярызаваць «Ніву».

У месяцы лістападзе плануецца з'езд настаўнікаў з беларускага асяроддзя сумесна з усім актывам Таварыства ў павеце. План працы поўнасцю канкрэтны і рэальны.

М. Кураш

— Так. Вы яго ведаеце?

— Ведаў. Але ад пачатку вайны не бачыў ні разу. Здаецца, ён паспеў эвакуіравацца на ўсход. Адкуль ён узяўся тут?

— У гэтым і заключаецца пытанне. Аб эвакуацыі ён нічога не гаварыў. Наадварот, паклікаецца на знаёмства з вамі. Вы б пазналі яго, таварыш Шмыраў?

— Зразумела! Давайце яго сюды, зараз усё высвятлім.

— Можна...

І вось у пакой увялі затрыманага. Мінай ледзь не падскочыў на крэсле:

— Ды які ж гэта Новікаў? Гэта здраднік, горш самага апошняга гестапоўца, паганец з паганцаў Васька Фаменкаў!

— Не верце яму, не верце! — закрычаў да маёра здраднік. — Ён хлусіць! Так, я не Новікаў, я сапраўды Фаменкаў, але я ніколі не быў здраднікам. Я актыўны прафсаюзны работнік, і з гэтым чалавекам у нас былі сутычкі. Таму ён і мсціць мне цяпер...

Мінай ужо апанаваўся.

— Сутычкі? — паўтарыў ён. — Так, былі. Ці не на тым грунце, што ты будаваўся да вайны з казённага лесу? Раскажы лепш, гад, як ты прасіў у фашысцкага каменданта і хату, і быдла, і каб не кранаў цябе ніхто, га? Раскажы!

Фаменкаў хапіў паветра шырока адчыненым ротам. А Мінай працягваў: — Раскажы, і аб тым, як ты выдаў Абраменку, як загубіў Чапельнікава, як расстраляў Гуськова. Раскажы, і як усадзіў кінжал у спіну Дукарэвіча...

— Адкуль ты? — не вытрымаў Васіль. — Цябе ж...

— Думаў, забілі мяне? Не, рукі кароткі, гад. Гавары, што ведаеш аб маіх дзецях. Ну? Гавары, а не дык...

— Я іх не кранаў, Піліпавіч!

– Але ты арыштаваў іх! І ты ж падаслаў да маёй маці Ермачэнку! Жывыя дзеці ці не? — рука Міная пацягнулася да нагана.

— Жывыя, жывыя! — Васіль прыкрыў твар рукамі. — Я бачыў іх тыдзень таму, як уцякаў з Суража.

— А куды вы ўцякалі? Навошта? — строга спыніў яго начальнік Спецаддзела.

— Хацеў ратавацца...

Маёр павярнуўся да Міная:

— У вас ёсць яшчэ пытанні?

— Не. Усё ясна.

— Адвядзіце! — загадаў маёр канваірам.

Невысокі пажылы салдат пацягнуў Фаменкава за рукаў. Той адскочыў, затузаўся:

— Куды? Я не хачу!

— Чаго не хочаце? — не зразумеў начальнік Спецаддзела.

— Уміраць не хачу!.. Я абяцаю...

Салдат таўкнуў яго прыкладам вінтоўкі:

— Позна абяцаць. Варушыся! — і вывеў здрадніка за парог.

*

У вёсцы Антропава размясціўся штаб нашай дывізіі. Тут Мінай пазнаёміўся са смуглявым палкоўнікам.

— Чэрняхоўскі, — сказаў палкоўнік, моцна трасучы руку партызанскага камандзіра.

Мінай ад душы адказаў на яго поціск рукі.

— А сіла — та не перавялася! — засмяяўся Чэрняхоўскі. — Не дарма кажуць, што вы падковы гнеце, га?

Гэты вялікі, прыгожы і просты чалавек спадабаўся Мінаю з першай мінуты.

— Ну, што таварышы - лесавікі, — усміхаючыся, звярнуўся ён да партызан, — вырашылі зноў валацужыць? Значыць, не сядзіцца? Што ж, справа добрая. Але ўлічыце, што адгэтуль вам давядзецца дзейнічаць у не зусім звычайных абставінах. Вашыя тылы будуць сутыкацца з нашымі перадавымі часцямі. Таму важна, каб вароты, якія паўсталі ў раёне Вялікага Моху, былі і надалей адкрытымі.

— Вароты! — выхапілася ў Міная. — Сапраўды вароты на Віцебск!

— Віцебскія вароты, — з усмешкай паправіў яго Чэрняхоўскі.

Ён расказаў, як у пачатку студзеня па загаду Вярхоўнага камандавання дзве ўдарныя арміі рушылі на вызваленне Беларусі. Чырвона-

Цукровыя буракі здабываюць у нас пачэснае месца сярод сельскагаспадарчых культур. Плошча іх вырошчвання значна павялічылася апошнія гады, ураджай — таксама. Вялікая заслуга ў гэтым аграномаў і інструктараў па кантрактацыі цукровых буракоў. Спецыялісты часта на месцы даюць гаспадару добрыя парады, або праводзяць масавыя гутаркі адносна вырошчвання буракоў.

Вось раён кантрактацыі буракоў на паветы Сакольскі і Дуброўскі. Тут, толькі ў бягучым годзе праведзена больш 35-ці масавых гутарак з землярobамі і шмат індывідуальных размоў.

Аб добрай працы раёна сведчаць факты з мінулага і сёлеташняга гадоў. На 1960 год раён закантрактаваў 100 гектараў буракоў. Было гэта дасягненнем у параўнанні да папярэдніх гадоў.

Цяпер аказалася, што існуюць магчымасці на вырошчванне цукровых буракоў у шырэйшым маштабе, і ў бягучым годзе налічваецца ўжо 150 гектараў закантрактаваных буракоў.

Лепшыя плантатары атрымліваюць узнагароды. Найбольшай пашанай у раёне карыстаецца Іван Барташэвіч з Кундзіна. У бягучым годзе ён закантрактаваў цукровых буракоў на плошчы паўтара гектара. Ураджай у яго заўсёды добры. Дарэчы І. Барташэвіч мае вышэйшую сельскагаспадарчую адукацыю, званне інжынера, з'яўляецца членам сельскагаспадарчага гуртка ў сваёй вёсцы, дапамагае сваімі ведамі і практыкай усім, хто гэтага жадае.

Вацлаў Рыдзэўскі з Крывой (Сакольскі павет) кантрактуе ўжо некалькі год па 1 га буракоў. Ураджай у яго таксама нядрэнны. У мінулым годзе ён склаў 400 цэнтнераў буракоў з 1 га. У бягучым годзе В. Рыдзэўскі збярэ нягоршы ўраджай буракоў.

М. К.

У АДРАС ГРН-аў

АДКРЫЦЬ ВОЧЫ

Сельгаскааператывы Беласточчыны здабылі ўжо шмат вопыту ў гаспадарчым планаванні і спосабах ажыццяўлення гэтых планаў. Для прыкладу можам узяць спулдзельню ў Дарожках. Правільнае планаванне структуры пасеваў, угнойвання і стасавання ўсіх іншых агратэхнічных прыёмаў дало ў выніку ўзрост ураджайнасці з 12,8 цэнтнера збожжа на адзін гектар у 1958 г. да 22 цэнтнераў у бягучым годзе. Гэтае ж самае адносіцца і да жывёлагадоўлі. Пад канец чэрвеня бягучага года ў Дарожках на кожныя 100 га зямельных угоддзяў прыпадала па 60 штук быдла. Шмат грошай дае спулдзельні разумнае вырошчванне стручковых раслін, цукровых буракоў і пасадачнай бульбы.

Дасягненні Дарожкаўцаў — гэта не гаспадарчы цуд. Іх трэба было дабіцца разумнай працай.

Можам узяць іншы калектыў, напрыклад, у Крывой (Бельскі павет). Шаснаццаць працэнтаў агульнай плошчы пасеваў прыпадае тут на кантрактаваныя прамысловыя культуры. Калі да гэтага дадаць правідловае ўгнойванне і вапнаванне палёў, можна зразумець, адкуль спулдзельня бярэ грошы на шырокую механізацыю сельскагаспадарчых прац. Зараз на крывянскім полі працуе пяць трактараў і збожжавых камбайнаў, не лічачы, зразумела, іншых прыладаў, аблягчаючых апрацоўку зямлі.

Шмат карыснага можна знайсці таксама і ў іншых спулдзельнях. Калектыўная гаспадарка з'яўляецца ў нас ужо сілай, аб якой нельга забываць, плануючы развіццё сельскай гаспадаркі на Беласточчыне ў бліжэйшай будучыні.

Пастановы VIII Пленума ЦК ПАРП шматзначна пашыраюць правамоцтвы ГРН-аў. Між іншым да абавязкаў гэтых устаноў належыць усебаковая дбайнасць за правільнае і ўсебаковае развіццё сельскай гаспадаркі.

Вось таму нельга працаўнікам ГРН-аў забываць пра вопыт спулдзельцаў. Гэты вопыт трэба ўсебакова абмеркаваць, а планы развіцця сельгаскааператываў неабходна спалучыць з планамі агульнага развіцця сельскай гаспадаркі ў раёнах дзейнасці паасобных ГРН-аў.

Кааператывы, як вялікія гаспадаркі, могуць у сваім раёне быць крыніцай высакаякаснага сеўнага матэрыялу, або намаганнямі праўленняў кааператываў і ГРН-аў супольныя гаспадаркі можна пераўтварыць у малыя сельскагаспадарчыя навукова - вопытныя станцыі, якія абслугоўвалі б тэрыторыю сваіх ГРН-аў.

Працаўнікі і радныя ГРН-аў, пазнаёміўшыся з дасягненнямі кааператываў і прымяняючы вопыт супольнага гаспадаравання, несумненна прыблізяцца да штодзённага жыцця спулдзельцаў, а гэтым самым пашыраць уплыў на агульнае развіццё спулдзельчай гаспадаркі.

Важнае месца выпадае тут для грамадскага агранома. Ён абавязаны абслугоўваць і спулдзельні і аднаасобніцкія гаспадаркі. Мае тады шырокія магчымасці, каб поўнымі рукамі чэрпаць з вопыту кааператываў.

Вось на гэтыя справы працаўнікам і радным ГРН-аў трэба адкрыць вочы.

Юльян Палудняк

А вышаў толькі „пшык"

Добраахвотная пажарніцкая каманда ў Дубічах Царкоўных (Гайнаўскі павет) існуе ад 1948 г. Узначальвалі яе тады Дзмітры Анапрыюк ды Павел і Міхась Чыквіны. Каманда складалася з дзесяці асоб.

Розна прыходзілася дубіцкім пажарнікам. Не было ж ні рамізы, ні супрацьпажарных прылад, але было шчырае жаданне. Пажарнікі ўласным «промыслам» пабудавалі невялікую драўляную рамізу, раздабылі старэнькую ручную помпу разам з яе абсталяваннем і гэтакім чынам маглі лічыць ужо сябе сапраўднымі пажарнікамі.

Першая нагода паказаць сябе ў акцыі выпала ім у 1950 г., калі гарэла суседняя вёска Елёнка, а затым дубіцкія пажарнікі змагаліся з агнём і ў сваёй роднай вёсцы. Ахвярнасць у працы праславіла іх у цэлым наваколлі. Камандай пацікавіліся тады павятовыя ўлады. Дубіцкія пажарнікі атрымалі новае супрацьпажарнае абсталяванне. Трапіла яно ў добрыя рукі. Дзе б не гуляў «чырвоны певень», дубіцкая каманда заўсёды была адной з найбольш ахвярных. Ацаніла гэта Павятовая камендатура супрацьпажарніцкіх каманд у Гайнаўцы. У 1957 годзе паабяцала дубіцкай камандзе, як адной з лепшых у павеце, закупіць спецыяльны супрацьпажарніцкі самаход. Ну што ж, вядома, радасць была вялікая. Але ў павеце падумалі, абмеркавалі справу яшчэ раз і дайшлі да вываду, што ў Дубічах няма дзе трымаць самаходу. Няма адпаведнай рамізы.

— Трэба найперш пабудаваць рамізу, — вырашылі.

— Добра і гэта, — згадзіліся дубіцкія пажарнікі, тым больш, што ў павеце абяцалі даць грошы на пабудову і ўвогуле ва ўсім дапамагчы. Члены дубіцкай каманды рашылі не чакаць. І вясною 1959 г. грамадскім чынам пачалі будову рамізы. Зрабілі фундамент, даставілі некалькі соцен цэглы і пустакаў. На больш не хапіла ў іх уласных сродкаў. Трэба было пачакаць на абяцаную дапамогу. Іншага выхаду не было. Фундамент рамізы парастаў пустазеллем, пустакі і цэгла псуецца, а абяцанай дапамогі з павета і дагэтуль няма. Выходзіць на тое, што ў Павятовай камендатуры супрацьпажарніцкіх каманд у Гайнаўцы сядзяць такія людзі, як той каваль, што абяцаў зрабіць лямех, а вышаў яму толькі «пшык».

(М.П.)

Стэнаграмай з Мілейчыцкай ГРН

ВОДНЫЯ СУПОЛКІ

Да ГРН Мілейчыцы належыць 17 вёсак і 16 з іх — члены водных суполак. Першая водная суполка на тэрыторыі ГРН Мілейчыцы арганізавалася ў 1959 годзе ў Рагачах. Пасёлак Мілейчыцы меў 600 мокрых лугоў, якія не давалі гаспадарам карысці. Зараз дзякуючы воднай суполцы 200 га з іх ужо загаспадараваны поўнасцю, а меліярацыя праведзена на ўсіх 600.

ДАРОЖНЫЯ ЧЫНЫ

У мінулым годзе ГРН Мілейчыцы ў дарожных грамадскіх чынах заняла першае месца ў Сямяціцкім павеце. Чынам выпрацавала яна звыш 900 тысяч зл., за што атрымала пераходны сцяг ППРН у Сямяцічах і дыплом. Гэты год у дарожных чынах на жаль прадстаўляецца для ГРН Мілейчыцы значна горш. За тры кварталы г. г. выпрацавана толькі 200 тыс. зл. Пераходны сцяг давядзецца перадаць у другія рукі. А напэўна шкада.

СЕЛЬГАСГУРТКІ

Іх 6 у Мілейчыцкай ГРН. Найлепшыя — Баравікі і Клімковічы. Сельгасгурткі сеюць кукурузу і рыхтуюць пажыўны сілас. У гэтым годзе кукуруза расла на 40 га. Плён — 500—650 цэнтнераў з гектара. Сельгасгуртон у Харашчэве мае нават спецыяльную машыну для рэзання кукурузы.

ФОНД НА БУДОВУ ШКОЛ 1000-ГОДДЗЯ

Тут даводзіцца паганіць Мілейчыцкую ГРН. І не толькі ўлады, але і насельніцтва, якое не даацэньвае значэння такой важнай акцыі, якой з'яўляецца фонд будовы школ 1000-годдзя. А мо' ніхто дакладна не растлумачыў гэтага? Аднак справа маецца так, што сабралі толькі 28 173 зл. — 23% плана. А ў самай Мілейчыцкай ГРН ёсць 7 школ і 5 з іх знаходзіцца ў непрыстасаваных да патрэб школы будынках, дзеці вучацца ў цяжкіх умовах. Трэба ж будзе некалі будаваць тут школы! А насельніцтва адказваецца далажыць сваю малую цаглінку да гэтага. У 1963 годзе пачнецца будова школы 1000-годдзя ў Рагачах, а грамадзяне Мілейчыцкай ГРН сабралі такі нізкі працэнт залатовак. Фонд будовы школ 1000-годдзя з'яўляецца грамадскім, і грамадская амбіцыя людзей тут на першым месцы.

вл.

КАБ КРАМЫ КРАСАВАЛІСЯ Ў

(Працяг са стар. 1)

мадскім чынам жыхары вёсак звазілі каменне і жвір, рабілі выкапы і залівалі фундаменты, дапамагалі і дапамагаюць пры іншых нефаховых працах.

А вось некалькі слоў аб уражаннях з месца пабудоў.

«НЕ ГАВАРЫЦЕ, ГЭТАГА ЎЖО ЗАМНОГА...»

У раёне, які займае Гмінная спулдзельня ў Гайнаўцы, будуецца 8 крам. У гэтым ліку 6 будзе вялікіх, з двума прадажнымі аддзяленнямі (прадуктавае і хатняй гаспадаркі) і 2 крамы меншыя. Між іншым, большыя крамы будуюцца ў Навасадах і Дубінах. Працы ўжо тут далёка заавансаваныя.

Непасрэдным арганізатарам штодзённай працы пры пабудове крамы ў Навасадах з'яўляецца жыхар гэтай вёскі, вядомы на Гайнаўшчыне сялянскі дзеяч гр. Сяргей Янчук. Ён карыстаецца тут пашанай і аўтарытэтам. Гавораць тут пра яго, як пра добрага і разумнага чалавека. І хіба не выпадкова ідуць за ім людзі на кожны грамадскі чын. Калі адна жыхарка Навасадаў бачыла, як шчыра Сяргей Янчук і старшыня ПЗГС Кастусь Майсеня працавалі разам з іншымі жыхарамі вёскі пры пабудове крамы, дык сказала: «Не гаварыце, гэтага ўжо замнога, каб пан старшыня ПЗГС працаваў каля вапны і цэменту разам з намі». Але арганізатар — перш за ўсё чалавек прыкладны... Трэба сказаць, што навасадцы з гонарам выканалі сваё грамадзянскае абавязацельства — грамадскім чынам зрабілі выкапы пад фундамент, навазілі жвіру, залілі фундамент. Дзякуючы такім людзям, як Сяргей Янчук, Павел Трашчотка, Уладзімір Нікалаюк, Аляксандр Тэляшэўскі, Мікалай Крук, Вера і Уладзімір Пракапчукі, Дзмітры Янчук і Цімафей Гацута ў Навасадах стаіць будынак крамы ў сырым стане.

Пры пабудове крамы ў Дубінах разам з жыхарамі вёскі і працаўнікамі ГС і ПЗГС з Гайнаўкі шмат арганізатарскай працы і ўдзелу ў грамадскім чыне ўнеслі працаўнікі ГРН у Дубінах гр. гр. Валенда і Койла.

НЕ ЎСЕ АДНОЛЬКАВА РАЗУМЕЮЦЬ ДОБРУЮ СПРАВУ

У Новым Беразове пабудову крамы пачалі крыху пазней. І тут людзі сустрэлі інвестараў пабудовы крамы з адкрытымі рукамі. Выбралі грамадскі камітэт пабудовы, на чале з кіраўніком мясцовай пачатковай школы Уладзімірам Чабаем. Плошча пад пабудову крамы ў Новым Беразове была парослая дрэвамі. Каб яе ачысціць трэба было ўла-

З ВІЗІТАМ У ПІЛІКАЎСКАЙ БІБЛІЯТЭЦЫ

Сённе пабываем у грамадскай бібліятэцы ў Піліках (Бельскі пав.), каб пазнаёміцца з работай Анастазіі Дабрынеўскай, якая вось ужо сёмы год з'яўляецца нязменна бібліятэкарам. Гэты даволі вялікі перыяд часу дазволіў ёй дакладна вывучыць густы і запатрабаванні чытачоў, шчыльна зжыцца з імі. А іх зараз тут значная жменька — 175 асоб. Паводле меркаванняў бібліятэкара, колькасць чытачоў пры канцы гэтага года павінна павялічыцца да 200 асоб.

Анастазія Дабрынеўская з любасцю ставіцца да сваёй працы. Яна не толькі прапагуе кнігу, але таксама наладжвае шмат цікавых мерапрыемстваў, якія ўжо сталі традыцыяй у дзейнасці пілікаўскай бібліятэкі. Вось перада мной ляжыць «Сшытак імпрэз» — своеасаблівая хроніка працы бібліятэкі. Пераглртаю яе старонкі. Тут адзначаны вечары казак для дзяцей, абмяркоўкі цікавых твораў польскай і беларускай літаратуры, сустрэча Віктара Шведа з чытачамі, якая адбылася ў часе сёлетніх Дзён асветы, выстаўкі кніжных навінак і г. д. А. Дабрынеўская наладжвае часам кароткія гутаркі аб нейкіх выдатных падзеях. Яна, напрыклад, арганізавала вечар, прысвечаны першаму савецкаму касманаўту Юрыю Гагарыну. Дарэчы, у бібліятэцы бачым сценгазету, адлюстроўваючую гэтае вялікае здарэнне.

Паводле азначэння А. Дабрынеўскай, выдатную дапамогу ў рабоце бібліятэкі аказвае ГП БГКТ, якое прысылае матэрыялы для гутарак аб беларускіх пісьменніках. Гэтыя гутаркі цешацца заўсёды поспехам. А. Дабрынеўская ўдзельнічала некалькі разоў у семінарах у Бельску, дзе аўтар гутарак, мгр Люба Філіпік, праводзіла з бібліятэкарамі заняткі. Павышэнню кваліфікацыі спрыяюць таксама семінары ў Белавежы, арганізаваныя Ваяводскай бібліятэкай у Беластоку, на якіх таксама пабывала А. Дабрынеўская. Яна за

Анастазія Дабрынеўская

сваю выдатную працу атрымала ад Аддзела Культуры ВРН, Ваяводскай бібліятэкі і ГП БГКТ рад кніжных узнагарод, у прыватнасці, за удзел у 1959 г. у конкурсе мастацкага чытання беларускіх твораў і за добрую прапаганду беларускай кніжкі на вёсцы.

Кніжны фонд пілікаўскай бібліятэкі налічвае зараз 5 400 тамоў. Часта кніг знаходзіцца таксама ў паасобных бібліятэчных пунктах, а іх тут 10. Бібліятэчныя пункты маюць зараз паўтысячы чытачоў.

А. Дабрынеўская неаднаразова сваю працу ў бібліятэцы спалучала з мастацкай самадзейнасцю: выступала ў п'есах, вяла канферанс'е. Саліднасць у рабоце, добрае знаёмства з прафесіяй бібліятэкара, а асабліва любоў да працы, — гэта характэрныя рысы ў працы Анастазіі Дабрынеўскай.

Мацей Канапацкі

Кароткая біяграфія Ласінкі

У Гайнаўскім павеце 3 кіламетры ад Белавежскай Пушчы і 6 км. ад ракі Нарва ляжыць невялікая вёска Ласінка. Непадалёк гэтай вёскі праходзіць шаша, якая злучае Гайнаўку з Беластокам. Вёска Ласінка налічвае 80 гаспадароў і звыш 300 гектараў зямлі. Назва вёскі паходзіць ад таго, што калісьці яна знаходзілася ў Ляцкай пушчы і там было месца прабывання звяроў, якіх завуць «ласі».

У 1777 годзе вёска налічвала ўжо 20 жыхароў, па сярэдзіне вёскі стаяла карчма, а на пагорку старэнькая царква. Жыхары пасвілі валы, апрацоўвалі зямлю дзеравянаю сахой, хадзілі кожную нядзелю ў царкву. Вопраткa іх была зрэбная, а на натах — лыкавыя лапці. Адным словам, цяжкая была іх праца і жыццё. Будынкі былі дрэнна пабудаваныя, нехапала свежага паветра, прамені сонца не пранікалі ў хату. Падобная хатка захавалася да сённяшняга дня, у якой жыве Галена Граматовіч — старэнькая бабулька, якая пражыла ў ёй 73 гады. Захавалася плебанія, якая памятае гады напалеонаўскай вайны (1812), (начаваў у ёй Юзэф Панятоўскі), а таксама царква.

Змянілася жыццё сялян Ласінкі пасля вызвалення, калі ўладу ўзялі ў свае рукі працоўныя людзі. Пачалася адбудова спаленай вёскі. Цяжка было забыць крывавыя раны, якія пакінула вайна з гітлераўскімі захопнікамі. Людзі аднак пачалі жыць па-новаму. Дзеці іх пайшлі вучыцца ў сямікласную школу, аб якой тут раней і марыць нельга было. Пасля сканчэння сярэдняй школы ідуць вучыцца на інжынераў, тэхнікаў, настаўнікаў, аграномаў і іншых. Адкрыты ім вароты ў свет — «Кім хоч, тым будзь, вучысь і здабывай».

Зараз у Ласінцы маем новую вуліцу, былі пабудаваны Грамадская Рада Нарадовая, Пункт Аховы Здароўя, пошта, будуецца новая грамадская крама, ёсць і бібліятэка, у кожнай хаце іграе радыёкропка, раз у месяц прыязджае кіно, канчаецца будова аграгамоўкі, пачалася будова святліцы. Жыхары вёскі сарганізавалі сельскагаспадарчы гурток, закупілі састаў машын. У Ласінцы ёсць многа моладзі, якая сарганізавала драматычны гурток. Многа ставілі п'ес не толькі ў сваёй вёсцы, але выязджалі ў іншыя, а нават занялі на аглядзе драматычных гурткоў у павеце II месца. Пры школе існуе школьны драматычна - харавы гурток, кіраўніком якога з'яўляецца настаўніца Крыстына Бароўская. З кожным годам жыццё сялян становіцца ўсё лепшым.

Янка Раманюк
Ласінка

У САКАЛДЗЕ

Школьнікі вёскі Сакалда на пачатку навучальнага года атрымалі прыгожы і каштоўны падарак — новапабудаваную школу. Гэты будынак з'яўляецца адным з найпрыгажэйшых школьных памяшканняў у Беластоцкім ваяводстве. Гэта твор інжынера архітэкта Міхаіла Балоша з Беластока. Школа ў Сакалдзе поўнасцю пабудаваная з заменных матэрыялаў і прэфабрыкатаў. Там толькі вокны драўляныя. Будынак гэты, паверхнасцю ў 260 кв. метраў, каштуе 360 тысяч злотых. Школа разлічана на 120 дзяцей і складаецца з трох зал, святліцы, настаўніцкага пакоя, кухні, гардэроба і санітарных пакояў. Кожная з залаў памаляваная на іншы колер, прыгожая падлога. Шафы зроблены ў сценах, і гэта пабольшае прастору і адначасова абніжае кошт абсталявання школы.

Асноўны будынак школы спалучаецца шкляным калідорам з санітарнымі пакоямі. Упершыню ў Беластоцкім ваяводстве санітарныя месцы — пакоі маюць ацяпленне (а ўборных пабудаваныя печкі).

Разам са школай пабудаваны таксама жыллёвы будынак, паверхнасць якога складае 123 кв. метры.

Агромным недахопам гэтай школы з'яўляецца тое, што яна не мае электрычнага святла. Цяжка ўявіць сабе гэты сучасны прыгожы будынак з нафтавай лямпай. Спадзяемся, што паветовыя ўлады з Саколкі гэты недахоп хутка ліквідуюць.

На асобае падкрэсленне заслугоўвае тое, што акругловае школьнае куратарыум адказалася ад высокага будаўніцтва на карысць будынкаў павільённых, якія больш гарманізуюць там з вясковым краявідам.

Мы са свайго боку жадаем такіх прыгожых будынкаў усім вёскам.

эСКа

ФАЛЬКЛОР БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

Дзе двух зваду вядзе, там трэці цешыцца

(казка)

Здаўна кажуць людзі: найгоршае слова — гэта сварка. Хоць то і вядома, што няма на свеце тае хаткі, дзе не было бы звадкі. Але вось у адным сяле ўдалася сям'я на рэдкасць згодлівая і памяркоўная. Што б там у гаспадарцы ці сям'і не здарылася, ні жонка мужу, ні муж жонцы слова крывога ніколі не сказалі. І жылі яны добра: гропы асмінаю мерылі, у дабры бы той сыр у масле качаліся. Відома, працы не баяліся, ды ў згодзе век свой жылі.

І пазайздрасцілі іхняму шчасцю суседзі нядобрыя. Нездарма гаворыцца: завіднаму чужая бяда, як цукар. Думалі яны, думалі, як мужа з жонкаю пасварыць, ды і прыдумалі. Нагаварылі злому бабу жабрачую і сала ёй паабяцалі.

Пайшла жабрачка ў згодлівую сям'ю ды міласціны просіць. Гаспадыня ёй і падае кусок сала, з каморы вынесшы.

— Дзякую табе, галубка, але што на гэта скажа муж твой, як даведаецца, — кажа жабрачка.

— Ешце, бабулька, на здароўе, аба мне не бядуйце: муж у мяне добры, і слова на гэта не скажа, — адказала ей гаспадыня.

— А мая ты саколка, — на гэта жабрачка. — Быў бы ён у цябе яшчэ лепшы, каб ты яго трохі палечыла...

— Што вы скажаце! — задзівавалася гаспадыня. — Як жа яго лячыць маю?

— Табе толькі скажу, мая ты галубка, дабрату тваю ведаючы. А ты ўжо нікому аб гэтым ні слова і мужу таксама не кажы, бо загневаецца. Ты гэта вечарам, як ён ляжа спаць, вазьмі брытву і абрэж валасок, што на шыі ў тваiго мужа. Валасок гэты доўгі і ў ім, каб ты ведала, уся мужыкова злосць таіцца...

Пайшла жабрачка з хаты, а гаспадыня дый задумалася, як бы валасок той з мужыковай шыі збрыць.

(Працяг на стар. 7.)

ВЁСКАХ

жыць шмат працы. Зрабілі гэта грамадскім чынам. Грамадскім чынам прывезлі таксама жвір і каменне, зрабілі выкапы і залілі фундамент. Найбольш працы ўнеслі: Міхась Келбашэўскі, Сцяпан Калыбка, Аляксандр Мароз, Іван Петручук, Віктар Аўласюк, Грыша Фірс і інш.

Не зразумеў добрай справы пабудовы крамы ў Новым Беразове адзін толькі грам. Сяргей Стальбоўскі, мясцовы свяшчэннік. Яму не... спадабалася, што крама будуецца на прыхадскім пляцы каля плебаніі (дарэчы, на што згадзіліся самі прыхаджане). Рабочы час не вельмі дазваляў збірацца на грамадскі чын у будныя дні, дык жыхары Новага Беразова заліваць фундамент пад краму сабраліся ў нядзелю 17 верасня. Зразумела, што да фундамента патрэбная была вада. І сабраныя бралі яе з неўжываной ужо прыхадской студні. Калі даведаўся пра гэта свяшчэннік С. Стальбоўскі, дык спыніў вядзенне багаслужэння ў царкве і не дазваляў браць ваду. Але хутка пераканаўся, што нявартa перашкаджаць і адышоў.

* *

Аб часовых цяжкасцях пры пабудове крамы ў Старым Беразове напісаў да нас Грыша Мароз. Вось што піша ён між іншым: «Калі ПЗГС у Гайнаўцы выступіў з прапановай пабудовы ў Старым Беразове вялікай, прыгожай крамы, жыхары вёскі ахвотна згадзіліся выканаць нефаховыя работы грамадскім чынам. І праўда, вельмі хутка зрабілі выкапы, звезлі патрэбную колькасць камення і жвіру, выканалі фундамент. Многа працы ўлажыла пры гэтым моладзь вёскі. Горш выглядае справа з давозам пустакаў. Многія прывезлі, але многія абцяюць дапамагчы, і час ужо, каб яны таксама ўключыліся ў грамадскі чын. Канчаюцца палявыя работы і вольны час будуць мець усе... Няхай Старое Беразова не адстае ад другіх вёсак і як найхутчэй атрымае прыгожую краму».

Мы за тым, каб усе нашы чытачы задбалі ў сваіх вёсках аб хуткім ходзе работ пры пабудове крам. Час напэўна на гэта ўжо дазволіць.

Міхась Кураш

Аб'ядноўвацца — значыць механізавацца

Неадразу пераканаліся сяляне з Міклашэва, што, аб'ядна́ўшыся ў гуртку, будуць мець большыя магчымасці ўздымаць на вышэйшы ўзровень сельскагаспадарчую прадукцыю, што механізацыя палявых работ аблегчыць ім працу і сэканоміць шмат часу.

Не раз партыйны актыў з Гайнаўкі на вясковых сходах прапаноўваў арганізаваць сельгасгуртко. І нарэшце дваццаць гаспадароў адважыліся падпісаць дэкларацыі. Старшынёй сельгасгуртка выбралі паважанага гаспадара, добрага арганізатара Антона Панькоўскага. Пастанавілі купіць трактар з цэлым камплектам сельскагаспадарчых машын за кошт акрэсленых складчын і з грамадскага фонду развіцця сельскай гаспадаркі.

Гістарычны быў дзень у Міклашэве, калі трактар першы раз выйшаў у поле.

Апрацоўка зямлі навейшымі сельскагаспадарчымі машынамі ўсім там спадабалася. Сельгасгуртакоўцы купілі яшчэ адзін трактар з цэлым камплектам сельскагаспадарчых машын. На наступную вясну члены гуртка гэтай вёскі плануюць купіць трэці трактар.

мх.

ВІТАМІН — „С" —

Каб быць здаровым і бадзёрым, чалавек павінен атрымліваць з ежай дастатковую колькасць вітамінаў, асабліва вітаміну «С».

Калі павялічваецца фізічная нагрузка, а таксама ў час цяжарнасці, кармлення грудзьмі, пры захворваннях патрэбнасць арганізму ў вітамін «С» павышаецца.

Калі арганізму не хапае гэтага вітаміну, развіваецца авітаміноз: абніжаецца працаздольнасць, паяўляюцца сэрцабіццё, болі ў нагах, дзясны пачынаюць крываточыць, псуюцца зубы. Паніжаецца супраціўленне супроць інфекцыйным захворванням.

Каб гэтага не было трэба ўключаць у ежу фрукты багатыя вітамінам «С».

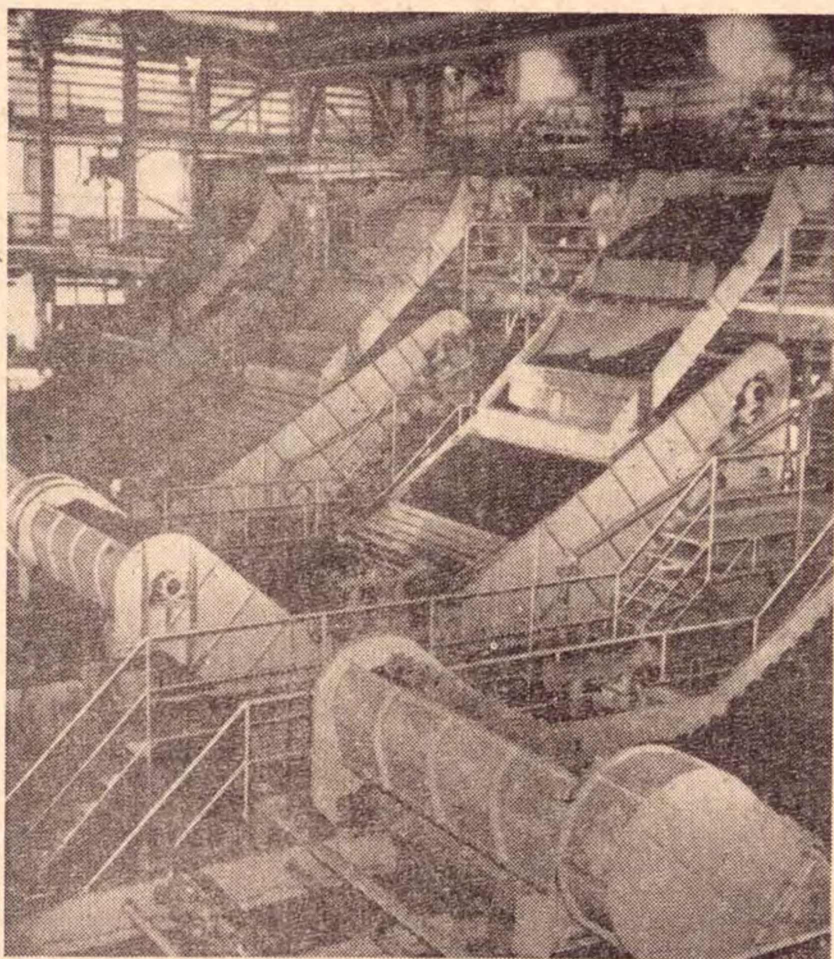
Многа яго ў капусце, свежай і квашанай, у хрэне, зялёнай цыбулі, памідорах, бульбе, чорных парэчках, крыжоўніку, клубніцы, апельсінах, лімонах і т. д. Некаторыя ягады і фрукты добра загатаўляць не толькі ў сушаным, але і ў сырым стане. Напрыклад, чорныя парэчкі, прапушчаныя праз мясарубку, а затым змешаныя з цукрам, якога бярэцца ў два разы больш, чым ягад, стануць зімою добрай крыніцай вітаміну «С».

Колькасць вітаміну ў фруктах і зяляніне залежыць ад умоў іх вырошчвання, спосабаў хавання і кулінарнай апрацоўкі. Так, напрыклад, памідоры, якія растуць у цені, маюць менш вітаміну, чым тыя, якія выраслі на сонечных участках. Няправільна паступае той, хто зялёныя памідоры знімае з куста, укладвае на печ і шчыльна накрывае. Памідоры найлепш даспяваюць на сонцы.

Вітамін «С» вельмі няўстойлівы і разбураецца пры доўгім награванні. Калі суп з кіслай капусты звараны на працягу гадзіны, а гэта поўнасцю дастаткова, у ім захаваецца палавіна вітаміну «С». А калі суп варыцца доўга ў высокай тэмпературы, вітамін разбураецца, і праз тры гадзіны застаецца яго толькі пятая частка.

Трэба памятаць аб тым, што на вітамін згубна дзейнічае свет і паветра. Таму чысціць і рэзаць фрукты, зяляніну лепш незадоўга да падрыхтоўкі ежы. Варыць фрукты трэба ў шчыльна закрытым посудзе, класці іх у кіпячую ваду альбо бульён. Калі ачышчаную бульбу палажыць у кіпячую ваду, яна затрачвае ўжо да 35% гэтага вітаміну «С». Яшчэ лепш захоўваецца ён пры жаранай бульбе.

У замарожанай гародніне і ягадах вітамін «С» захоўваецца амаль поўнасцю. Але пры адтайванні вельмі хутка разбураецца. Таму ягады трэба спажываць зараз жа пасля адтавання. Багатыя вітамінам «С» лясныя плады, ягады рабіны, чаромухі, асабліва шыпшыны.

У Камаржанах непадалёк горада Мост у Чэхаславакіі знаходзіцца адзін з найбольшых заводаў на свеце пераапрацоўкі брунатнага вугалю.

На здымку: — фрагмент аднаго цэха.

Пераліваючы курам кроў індыкаў, савецкія генетыкі вывелі больш прадуктыўныя пароды птушак.

На здымку: курыца пароды белы легорн і яе суродзічы.

Усякая ўсячына

■ у Паўднёвым Кітаі на доследнай станцыі Хуаньсію пад кіраўніцтвам Ян Мін-ханя створаны новы незвычайны гатунак рысу, каласы якога маюць па дзве тысячы зярнят.

■ чэхаславацкі прафесар Вінчэрла распрацаваў новы матэрыял, які можа замяняць пашкоджаныя або страчаныя тканкі чалавечага цела. З яго можна рабіць як асобныя часткі чалавечага цела, так і ўнутраныя органы. Так, зроблены з яго пратэз вока можна прышыць або прыклеіць да мускул, што рухаюць вочнае яблыка, пасля чаго штучнае вока паварочваецца, падымаецца і апускаецца гэтак жа, як і жывое.

■ у трапічных краінах бамбук вырастае за два месяцы вышынёю ў 40 метраў. Іншымі словамі, прырост яго кожны дзень складае 60—70 сантыметраў. Вядома нават легенда аб тым, як адзін падарожнік, адпачываючы ў бамбукавым гаі, павесіў на адну галінку капялюш і чаравікі. Пасля цяжкай дарогі ён заснуў. Калі прачнуўся, не змог дастаць свае рэчы: так хутка вырасла за гэты час расліна.

■ адна з закінутых шахт ГДР была выкарыстана пад інкубатар. Тут удалося знізіць вытворчыя расходы на 90 працэнтаў, таму што цёплае і вільготнае паветра шахты не патрабавала паветрааграванні.

■ пры 10—12-бальным землятрасенні выдзяляецца столькі ж энергіі, колькі можа выпрацаваць такая станцыя, як Днепрагрэс за 300—350 гадоў.

■ амерыканскі геафізік Лінгэм прапанаваў скарыстаць Антарктыду ў якасці гіганцкага халадзільніка для хавання «лішак» прадуктаў. Гэтая думка ўзнікла пасля таго, як ён апаражніў бляшанку кансервы пакінутую там 50 гадоў назад адной экспедыцыяй.

Партрэт Патрыса Лумумбы, мужнага героя нацыянальна-вызваленчага руху Афрыкі, стварае ленінградскі мастак Г. Ф. Багатырова - Канонава.

Адкуль у нас узяліся

Усе гародныя расліны, якія вырошчваюцца зараз чалавекам, выводзяцца ад дзікарослых. Напрыклад, наша капуста выводзіцца ад дзікай капусты, цыбуля — ад дзікай цыбулі. У дзікім стане расліны выступалі ў нейкім адным месцы, дзе мелі найбольш спрыяючы клімат. І так, наступныя расліны «прыйшлі» да нас з:

капуста — з гор паўднёвай Англіі, бруква — з-над Міжземнага мора, рэдзька і рэдзіска — з Кітая і Манголіі, рэпа — з Азіі або Афрыкі, памідоры — з Мексікі і Перу (Сярэдняя Амерыка), чырвоны перац — з Паўднёвай Амерыкі, агурок — з Індыі, фасоля — з Паўднёвай Амерыкі, гарох з Паўночнай Азіі, боб — з-над Каспійскага мора, салата — з Паўднёвай Еўропы (салата вядомая і ўжываная чалавекам каля 3000 год), бурак — з Паўднёвай Еўропы, шпінат — з Каўказа, рабарбар — з Паўночнай Азіі, шчавель—з Заходняй Азіі, цыбуля—з Сярэдняй Азіі, часнок — з Сярэдняй і Паўднёвай Амерыкі, перад усім з Мексікі.

вл

АГЛЯД АСТРАНАМІЧНЫХ З'ЯЎ

(Працяг са стар. 2)

Адсюль можна зрабіць вывад, што перыяд яе абарачэння блізкі да 11 сутак, калі лічыць, што вось абарачэння Венеры перпендыкулярная напрамку Зямля—Венера і пры ўмове, што ўсе часткі паверхні Венеры адбіваюць.

Да нядаўняга часу меркавалі, што на паверхні Венеры тэмпература дасягае плюс 60 — плюс 80 градусаў. Радыёастранамічныя назіранні савецкіх вучоных А. Д. Кузьміна і А. Е. Саламановіча, якія праводзіліся з дапамогай магутнага радыётэлескопа, паказалі, што тэмпература на паверхні планеты хістаецца ад плюс 170 да плюс 300 градусаў, калі Сонца знаходзіцца ў зеніце. Ноччу ж яна, відаць, зніжаецца да нуля.

Адной з загадак планеты з'яўляецца прысутнасць у яе атмасферы велізарнай колькасці вуглекіслага газу. Чаму яго так многа на Венеры і вельмі мала на нашай планеце? Вядома, што зямныя расліны раскладаюць вуглекіслы газ на вуглярод і кісларод і выдзяляюць свабодны кісларод, а вуглярод засвойваюць. Акрамя таго, вуглекіслы газ паглынаецца сілікатамі, якія пры наяўнасці вады ператвараюцца ў карбанаты.

На Венеры, відаць, няма раслін. Магчыма, што ўся паверхня гэтай планеты пакрыта акіянам і няма выхаду сілікатаў над яго паверхняй. Таму яны і не могуць паглынаць вуглекіслы газ.

Існаванне акіяна магчыма толькі пры меркаванні, што воблакі Венеры знаходзяцца на вышыні 80 кіламетраў. Дзякуючы гэтаму ля паверхні будзе ціск парадку 10—15 атмасфер і тады вада не выкіпае, нягледзячы на высокія тэмпературы.

Радыёлакацыйныя назіранні паказалі таксама, што на паверхні гэтай планеты існуюць вобласці з рознымі каэфіцыентамі адбіцця радыёхваль. Апрацоўка гэтых назіранняў дазволіць атрымаць звесткі аб уласцівасцях паверхні планеты.

Савецкі вучоны Н. А. Козыраў лічыць, што на Венеры вечны змрок і вільготная атмасфера з тэмпературай плюс 45 градусаў.

III. КАМЕТЫ І ЗОРКІ

АДКРЫТЫ дзве «звышновыя» зоркі. Яны цікавыя тым, што за параўнаўча кароткі прамежак часу моцна павялічваюць свой бляск. У максімуме бляску «звышновыя» зоркі параўноўваюцца па яркасці з галактыкамі, якія складаюцца з мільярдаў зорак. Пасля ўспышкі «звышновай» ад яе аддзяляецца абалонка, якая рухаецца з велізарнай хуткасцю. Рэшткі ўспышак «звышновых» з'яўляюцца крыніцамі моцнага радыёвыпраменьвання.

У ноч з 24 на 25 ліпеня ў Савецкім Саюзе была выяўлена камета, яркасць ядра якой раўнялася другой зоркавай велічыні. Гэтая камета магла назірацца простым вокам. Каметы з'яўляюцца вельмі цікавымі ўтварэннямі. Маючы невялікую масу, яны могуць утвараць гіганцкую газавую абалонку. Гэта бачнае «нішто». Газавыя хвасты камет утрымліваюць таксама вельмі мала масы. Калі Зямля сутыкаецца з ядром каметы, то на Зямлю выпадаюць метэарыты, з якіх складаецца гэтае ядро. Навейшыя адкрыцці астраноміі, вынікі вымярэнняў, праведзеных прыборамі спадарожнікаў і касмічных ракет, сведчаць аб тым, што савецкая навука з велізарным поспехам «штурмуе» неба з Зямлі і з паветра.

Навуковы аглядальнік ТАСС, супрацоўнік Дзяржаўнага астранамічнага інстытута
М. А. КЛЯКОТКА

А што ў Гарадку

Да нядаўна яшчэ жыхары Гарадка (Беластоцкі пав.) не мелі магчымасці глядзець кінафільмаў у сваім мястэчку. Калі хто-небудзь хацеў паглядзець фільм, быў вымушаны ісці або ехаць у Страшава ці Меляшкі. А ўсё гэта таму, што залу, у якой дагэтуль заўсёды дэманстраваліся кінафільмы, забрала Бартаўшыцкая трыкатажная фабрыка (гэта лічыцца іх будынак) і зрабіла з яго магазін.

У гэтай справе вінавата былое праўленне ГРН у Гарадку, якое ў сваіх планах не прадбачыла такой пільнай патрэбы, якой з'яўляецца пабудова дома культуры.

Калі быў выбраны новы старшыня ГРН тав. А. Дзярманскі, сітуацыя змянілася на лепшае. Тав. Дзярманскі загадаў адрамантаваць будынак старой школы і часова дэманстраваць там кінафільмы, а першачарговым заданнем рады будзе пабудова Дома Культуры ў Гарадку.

Так і зрабілі. Адрамантавалі будынак старой школы, і цяпер ужо рэгулярна чатыры разы ў тыдзень, па два сеансы ўдзень, высвятляюцца там кінафільмы. І хаця кіраўнік гарадоцката кіно, тав. Цыванюк і Мялешка, трохі незадаволены тым, што гледачоў заўсёды больш, чым месц у зале, але самі гледачы задаволёны і гэтым. Яны знаюць, што ў хуткім часе будуць глядзець кінафільмы ў новым прасторным зале Дома Культуры.

Алесь Савіцкі

КЛУБ САВЕЦКІХ КІНАФІЛЬМАЎ

Праўленне Гарадскога Аддзела Беларускага Таварыства ў Беластоку арганізавала Клуб савецкіх кінафільмаў. Сеансы будуць адбывацца ў глядзельнай зале ТПП-Р кожны панядзелак у 16 гадзін, пачынаючы ад 2.Х. г. г. Перад некаторымі сеансамі адбудуцца кароткія гутаркі аб праблематыцы БГКТ, бягучых пытаннях міжнароднай палітыкі, аб гістарычных і літаратурных гадавінах і г. д. Арганізавана будуць таксама час ад часу паўгадзінныя мастацкія выступленні.

(ся)

У Сідраўскай школе

У Сідраўскай сямікласнай школе можна ўбачыць многа цікаўнасцей. Перш за ўсё кідаецца ў вочы шмат школьных дапаможнікаў для пачатковых класаў, як напрыклад, лічбавыя фігуры, пераносныя табліцы з аддзельнымі словамі, малюнкі, плюшавыя мішкі, лялькі і г. д. Усе гэтыя рэчы зрабілі вучні старэйшых класаў.

Старшакласнікі робяць таксама гістарычныя і геаграфічныя альбомы, якімі яны карыстаюцца на ўроках гісторыі і геаграфіі. Такія наглядныя дапаможнікі дапамагаюць вучням хутчэй асвоіць праграмны матэрыял.

Будучы ў гэтай школе варта таксама наведаць школьны агарод, дзе вучні вырошчваюць парэчкі, мажавельнік, шыпоўнік, тапалі і іншыя расліны. З гэтага школа мае немалыя даходы.

Цікавую работу вядзе ў сідраўскай школе біялагічны гуртом. Школьнікі гадуюць шаўкавіцу.

мх.

УВАГА, МОЛАДЗЬ!

Галоўнае Праўленне нашага Таварыства супольна з Ваяводскім Домам Культуры арганізуюць трохтыднёвы культурна - асветны курс для беларускай моладзі, які адбудзецца ў месяцы лістападзе ў Беластоку. Курсанты будуць азнаёмлены з новымі формамі культурна - асветнай працы ў вясковых і маламястэчковых асяроддзях у сувязі з дзейнасцю гурткоў БГКТ і ЗМВ.

Курс разлічаны перад усім на маладзёжных актывістаў, бібліятэкараў і святліцовых. Заявы (podania) аб прыёме на курс з паданнем веку, адукацыі і кароткага апісання сваёй да гэтага часу дзейнасці просім адрасаваць: — Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa m. Białystok, ul. Warszawska 11. **(ся)**

Апека над брацкімі магіламі

Гуртом Саюза сацыялістычнай моладзі пры шпіталі ў Харошчы па ініцыятыве свайго старшыні Галены Пятроўскай на апошнім сходзе абавязаўся трымаць сталую апеку над двума брацкімі магіламі.

Адна з гэтых магіл знаходзіцца ў Харошчы. У 1941 годзе гітлераўскія варвары расстралялі 1500 савецкіх палонных салдат.

Другая брацкая магіла знаходзіцца ў Навасёлках (непадалёк ад Фаст). Гестапаўцы замардавалі там 4 тысячы жыхароў Беласточчыны. Моладзь гэтага гуртка наведвае месцы казні, засаджвае кветкі, ахоўвае брацкія магілы. **мх.**

НАШЫЯ ЦЫРУЛЬНІКІ

Павал Казлоўскі з вёскі Новае Ляўкова (Гайнаўскі павет) у вялікай пашане ў аднавясковцаў не толькі за тое, што ён справядлівы і сумленны чалавек, але і за тое, што ён таленавіты цырульнік. Амаль кожны аднавясковец прыходзіць да яго стрыгчыся. А стрыжэ ён добра, нічуць не горш, чым прафесіянальны цырульнік.

У Старым Ляўкове добрым цырульнікам з'яўляецца Пятро Карпюк. Ён таксама цешыцца вялікім поспехам і паважаннем сярод мужчын.

Янка Цялушэцкі

Смерць у час малацьбы

Жыхар Крынак (Сакольскі пав.), Леанід Маліноўскі ў час малацьбы з-за сваёй неасцярожнасці трапіў у трансмісійны пас абмалотачнага агрэгата. Ад цяжкіх ран ён памёр у шпіталі.

Сярод іншых няшчасных выпадкаў, калецтваў ў час малацьбы здараюцца найчасцей. Незадоўга закончыцца сезон тэрміновых палявых прац. Варта, каб праўленні паветовых саюзаў сельгасгурткоў правялі ў кожнай вёсцы свайго раёну гутаркі для сялян аб бяспецы і гігіене абслугоўвання розных сельгаспадарчых машын.

АСАБЛІВАЯ АШЧАДНАСЦЬ

Месяц кастрычнік аб'яўлены месяцам ашчаднасці. Ашчаднасць — адна з самых добрых рыс чалавека. Толькі ў ніякім выпадку нельга займацца такім родам «ашчаднасці», на які дазволіла сабе Вера Календа, жыхарка Чорнай Всі ў Беластоцкім павеце. Адкрыла яна сабе ашчадную кніжку. Яе ашчаднасці, запісаныя ў гэтай кніжцы, склалі суму ў **пяць** злотых. Як вядома, гэта найніжэйшая сума, якой (без ліквідацыі кніжкі) ўвогуле ўжо нельга карыстацца. Вера Календа хацела аднак за кожную цану мець ашчаднасці. Урэшце знайшла спосаб. Украла ў Яніны Рошка, жыхаркі Чорнай Всі ашчадную кніжку, вырвала з яе першую старонку, на якой запісаны персанальныя дадзеныя, а на гэтае месца прыклеіла такую ж старонку са сваёй уласнай ашчаднай кніжкі. Так падрыхтаваўшы пайшла на пошту і загадала выплаціць ёй 1850 злотых. Працаўнік пошты, не прыглядаючыся асабліва прадстаўленай ашчаднай кніжцы выплаціў ёй грошы.

Прайшоў амаль месяц, і ніхто не турбаваў яе. Камбінатарства Веры Календы выкрыта зусім нядаўна ў час дакладнага кантролю.

П. Бяда

Дзе двух зваду вядзе там трэці цешыцца

(Працяг са стар. 5)

Жабрачка ж тым часам у клуню, дзе гаспадар авес малаціў:

— Памагай Бог табе, мой саколіку! Ты тут малоціш, з сілы выбіваешся, і не ведаеш, што смерць твая ўжо на парозе...

— Што вы кажаце, бабулька! — здзівіўся чалавек.

— А так то, мой саколіку, некачана і нягадана. Ад рукі таго, што і не спадзяешся, у хаце тваёй ночку ды на пасцелі... — сказала жабрачка, а сама ходу з падворка.

Задумаўся чалавек над сваім лёсам і работа яму не міла.

Нябач і вечар надышоў. Павячэралі ў хаце. Ужо і спаць палеглі. Не спіцца яму. Ляжыць чалавек вочы закрыўшы, а жонка яшчэ ля кухні тупае.

Жонка ж тым часам, брытву ўзяўшы, чакала, пакуль муж вочы закрые. Як толькі ён суцішыўся і вочы заплюшчыў, падышла да мужа і стала валасок на шыі шукаць. Мужык глядзь ды ў крык:

— Вось дзе смерць мая прытаілася!..

Схапіўся з ложка і паночы давай жонку лупцаваць ды з калом вакол хаты ганяць. Тут то і пайшло ў іх як дзень так ноч, безупынку усёй вёсцы на пасмешышча, а злым суседзям на радасць.

Таму і кажуць людзі: чужой парады слухай, а свой розум май.

Апрацаваў Алесь Чабор

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-5-100024
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA.
Nakład 5000 Błtk B- 2

(Працяг са стар. 3)

армейцы прарвалі фронт непадалёк ад станцыі Пено і ўглыбіліся ў лясы Калініншчыны. Ішлі скрытна, валілі дрэвы, рабілі прасекі, цягнулі на сабе гарматы і мінамёты. Савецкія байцы прайшлі трыста пяцьдзесят кіламетраў і нібы снег на галаву спалі на Тарапец, знішчыўшы ў ім нямецкі гарнізон. Потым падышлі да Веліжа і Суража.

— За гэты час нашы салдаты прабраліся далёка ў глыбіню нямецкіх тылаў, — гаварыў Чэрняхоўскі. — І вось, як бачыце, мы тут. У нас атрымаўся востры недахоп прадуктаў, фуражу, транспарту. Мы спадзяемся на вашу дапамогу, таварышы партызаны.

Затэлефанаваў тэлефон. Чэрняхоўскі ўзяў трубку. Шкрэда нахіліўся да Міная:

— Як думаеш, бацька, справімся?

— Справа ясная, камісар: трэба.

— А чым мы можам дапамагчы?

— Перш за ўсё трэба выгнаць

132

немцаў з Пудаці: хлеба там дастаткова. Будзем вазіць у Цімохі і далей. Чэрняхоўскі тым часам закончыў размову, павярнуўся да Міная, спытаў:

— Я чуў аб вашым торы. Скажыце, што трэба, каб выратаваць рабят?

Мінай апусціў вочы, не ведаючы, што адказаць.

— Мы гатовы на ўсё, — сардэчна працягваў палкоўнік. — Калі спатрэбяцца нямецкія маркі або золата...

— Дзякую, — ледзь чутна адказаў Мінай.

...У Пудаць мінаяўцы ўварваліся ноччу. Бой працягваўся звыш дзвюх гадзін. Немцы, не вытрымаўшы партызанскай атакі, уцяклі. Раніцай Мінай адправіў для Чырвонай Арміі першы абоз з хлебам.

(Працяг за тыдзень)

133

КІНО

Праграма ад 17 — 22.Х.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Навасады
„Ciao, ciao bambina" (włoski) 2'—22. X.

Нараўка
„Szczęściarz Antoni" (polski) 18—22. X.

Кляшчэлі
„Podróż za ocean" (jugosł.) 17—19 X. i „Ludzie z pociągu" (polski) 20—22. X

Чыжы
„Kradzione nie tuczy" (węgierski) 18—22. X.

Чаромуха
„Wyzwanie" (włoski) 17—19. X. i „Korsarze Pacyfiku" I s. (radziecki) 20—22. X.

Нараў
„Biuro matrymonialne" (franc.) 18—22. X.

Белавежа
„Podróż za ocean" (jugosł.) 17—19. X. i „Wyzwanie" (włoski) 20—22. X.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Орля
„Przez zieloną granicę" (czeski) 18—22. X.

Боцькі
„Nasze czasy" (włoski) 18—22.X.

Гродзіск
„Teresa Reguin" (franc.) 21—22. X.

Браньск
„Salwa o świcie" (radz.) 17—19.X. i „Mein Kampf" (szwedzki) 20—22. X.

Райск
„Jak bezpańskie psy" (NRF) 18—22. X.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Драгічын
„Wzgórze 905" (jugosł.) 17—19. X. i „Życie przeszło obok" (radz.) 20—22. X.

Мілейчыцы
„W masce i bez maski" (koreański) 17—19. X. i „Czerwone i czarne" I — II s. (franc.) 20—22. X.

Нурэц
„Pierwsza lekcja" (bułg.) 17—19 X. i „15,10 du Yumy" (USA) 20—22. X

Мельнік
„Pies przy klawiaturze" (węgierski) 17—19. X. i „Korsarze Pacyfiku" II s. (radz.) 20—22. X.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Супрасль
„Skrzynki na start" (ang.) 17—19. X. i „Milczące ślady" (polski) 20—22. X.

Міхалова
„Pierwsza lekcja" (bułg.) 17—19. X. i „Czerwony atrament" (węgierski) 20—22. X.

Гарадок
„Pies przy klawiaturze" (węgierski) 17—19. X. i „15,10 du Yumy" (USA) 20—22. X.

Харошча
„Gwiazdy spotykają się w Moskwie" (radz.) 17—19. X. i „Daleki ukochany" (radz.) 21—22 X.

Чорна Весь
„Wiek XX" (radz.) 17—19. X. i „Mein Kampf" (szwedzki) 20—22. X.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Шудзялава
„Niepotrzebny" (franc.) 18—22. X.

Крынкі
„Ząb rekina" (radz.) 17—19. X. i „Ucieczka przed cieniem" (czeski) 20—22. X.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Новы Двор
„Walet pikowy" (polski) 21—22. X.

ДЗІЦЯ

Прадстаўце сабе, мілыя чытачы, такую гісторыю: па ўсім устаноўленым правам нарадзілася дзіця. Ну, вядома, яно з ручкамі, ножкамі і іншымі прыналежнасцямі, прадбачанага стандартам для данага вырабу. Карацей кажучы — нармальнае дзіця.

Дык вось, прыходзяць у грамадскую раду бацькі і кажуць:

— Так, вось, і так, прыбыў нашай вёсцы новы грамадзянін, у спісак яго ўвядзіце.

У грамадскай радзе ім «ветліва» адказваюць:

— Вось вам Бог, а вось парог. Каціцеся каўбасой па добраму. Аб вашым дзіцяці мы і слухаць не хочам.

— Прабачце за клопат. Вось вам пасведчанне нараджэння дзіцяці, — кажуць бацькі.

— На аснове якога дэкрэта і адкуль паявілася вашае дзіця? — важна пытаюць у грамадскай радзе.

Бацька прызнаецца:

— Вядомая справа, паявіўся, маўляў, з тых варот, адкуль увесь народ. Голенькі, без ніякага дэкрэта.

— Не дурыце галавы.

І вось расце дзіця. 12 год мінула хлапчуку, а ў спіску грамады не лічыцца.

— Выдумляеш, дзядзька, немагчымае, — скажуць чытачы, — ды воду толькі муціш.

Людзі добрыя! Кітайская Народная Рэспубліка 12 год дабіваецца, каб прынялі яе ў члены Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. Пакуль што дарэмна.

У англа - амерыканцаў няма і палавіны насельніцтва Кітая, але гэта зусім не перашкаджае іх меншасці не прызнаваць кітайскай большасці. І так, немагчымае ў нашай грамадскай радзе, 12 год бытуе ў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.

Дзядзька Лявоне

Алексей Кулакоўскі

СВЕЖАЯ ТРАУКА

Стары Ян павёў наранкі карову. У адну кішэню яго світкі нявестка паклала на снеданне акраец хлеба і добрую лусту сала, а ў другую — чацвярцінку гарэлкі, заткнутую чырвонай анучкай. Выбраў Ян для пашы самае зручнае месца: трава густая, свежая, ды маладзенькая кукуруза зусім побач — няхай толькі не будзе дурная карова.

Упэўніўшыся, што рагуля нікуды не ўцячэ ад такой пашы, дзед выпусціў з рук залыгач і сеў на ўзмежку, каб перакусіць і самому. Учора чамусьці не елася, а для апетыту нечага было ўзяць: нявестка скупая ды і па суседзях не кожны дзень пойдзеш. Выняў з кішэні хлеб з салам, задаволена ўхмыльнуўся, палез у другую кішэню і раптам адхапіў руку, нібы апёк, — пляшачка была макраватая. Вочы адразу патухлі, апетыт як у ваду кануў, але яшчэ маленькая надзея ліпела. Не магло ж усё выліцца, хоць адзін глыток, хоць адно каліва павінна ж астацца. Дастаў пляшачку і ўбачыў, што чырвонага затыкала няма, а жыватворная вадкасць вылілася па дарозе да апошняй кропелькі.

— Заткнула, дурніца бязрукая! — абурана ўспамянуў стары сваю нявестку. — Хіба гэтак затыкаюць добрыя гаспадыні?

І ад вялікай крыўды ён пачаў гаварыць карове:

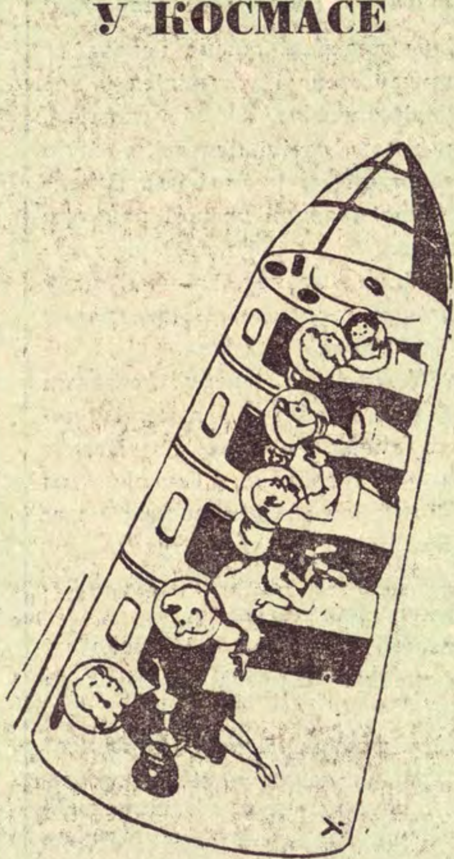
— Вось ты жуеш, раскашуеш... І трава ў цябе гэтакая, што хоць касі, і раса. Можна і наесціся і напіцца. А мне што? Кілішачак нейкі, і той добра не заткнулі. Што мне цяпер? Стаяць побач і глядзець, як ты будзеш тут пасвіцца ды яшчэ ў кукурузу пысу соваць? А ў самога горла перасыхае ад смагі. Не ўжо, галубка! Калі мне нічога няма, то няхай і табе.

І стары пагнаў карову дадому.

Без слоў.

У КОСМАСЕ

— Калі ласка, грамадзянка, сядайце.
— Дзякую. Пачышу сабе хвілінку.

Бундасверавец — англічаніну:
— Хто старое ўспамяне — таму вока вон! Зразумеў?

БУДЗЕ ВАЙНА

У рэстаране п'яны дзядзька кажа:

— Ой, хлопчыкі, будзе вайна.

— Адкуль ты гэта ведаеш? — пытаюць субяседнікі.

— Як жа не ведаць. Карову то я прадаў?

— Прадаў.

— А грошы з вамі прапіў?

— Прапіў.

— Ну, дык што ж вы думаеце, калі зайду дахаты, то жонка будзе маўчаць? Вядома, што будзе вайна.

Валя Андрэюк
Зубава

ПАСЛЯ СЛУЖБЫ

Міліцыянер, позна вярнуўшыся са службы моцна заснуў.

Рана будзіць яго жонка.

— Уставай, — кажа, — бо злодзей закраўся ў камору.

— То ідзі пакліч дзяжурнага міліцыянера, бо я ўжо пасля службы, — адказаў ён і зноў захроп.

Ваня Бура
Тарнопаль

У ДОКТАРА

— Што ў цябе баліць? — пытае доктар хворага.

— Усё! Ногі, рукі, галава, вочы...

— А што не баліць?

— Нічога.

Янка Красоўскі
Ласінка

ВУЧОНАЯ ЖОНКА

— Ці чуў, якую жонку знайшоў Толік? Яна, брат, ведае сем моў!

— Божа ж мой! Як жа ён з ёю вытрымае. Мая палавіна ведае толькі адну, а я праз увесь дзень месца ў хаце не загрэю.

Зэнка

НЕ СКАЖУ

— Колькі табе год? — пытае праезджы малога Ваську.

— Не скажу.

— Скажы, дам табе толькі цукерак, колькі маеш год.

— Э, за шэсць цукерак не варта гаварыць.

Валодзя Місеюк
Гайнаўка

У ГАСЦЯХ У «ВОЖЫКА»

ДЗЕД І ЎНУК

Дзед ужо старэнькі,
Дрэнны зрок у дзеда.
Ды пра ўсе навіны
Надта хоча ведаць.

І амаль заўсёды
Просіць ён унука:
— Ты памог бы, сынку,
Мне сваёй навукай

Ўнук чытае кнігу
Дзеду аж да ночы.
А сягоння ў дзеда
Напсепелі вочы.

Сам узяў газету,
Лямпу падстаўляе.
Сам праект праграмы
Партыі
чытае.

Аб краіне роднай,
Аб вайне і міры
Партыя з народам
Размаўляе шчыра.

Дзед пражыў нямала,
Многае што знае.
Трэцюю праграму
За свой век чытае.

Пра зямлю, пра волю
Ведаў многа сам ён.
Ды такой ніколі
Ён не чуў праграмы.

Партыя ўрачыста
Кажа: час той блізак,
Наша пакаленне
Прыдзе к камунізму.

Сем дзесяткаў летаў
Дзеду ўжо мінае...
Дзед усю газету
Да канца чытае.

Побач на канапе
Прымасціўся ўнучак.
Верш якісьці вучыць
Пра Дняпро і кручы.

Потым паўтарае:
«Янка на камінку».
Раптам бача: ў дзеда
На вачах слязінкі.

— Што з табою, дзеду? -
Ўнук бліжэй сядае.
— Дай табе газету,
Дзеду, пачытаю.

У цябе ж, я знаю,
Хворанькія вочы...
Дзед чытаў газету
Зноў да самай ночы.

І пяўцям малому
Ў гэтыя хвіліны,
Што ад шчасця ў дзеда
На вачах слязінкі.

Пятро ПРЫХОДЗЬКА

Перапрацаваныя

Афіцыяльна сцверджана, што салдаты заходнегерманскіх танкавых войск, якія прабываюць на манеўрах у Валіі, ядуць чатыры разы больш бульбы, чым іх англійскія сябры. Галоўны кватэрмістр танкістаў у сувязі з гэтым сказаў:

Нашыя салдаты заўсёды выдзяляліся велізарным апетытам, а тут працуюць асабліва цяжка.

Для адлюстравання гэтай цяжкай працы англійскі друк апісвае наступны эпізод:

Аднойчы ноччу заходнегерманскія салдаты танкавых войск правялі некалькігадзіннае страляннне з 90-міліметравых супрацьтанкавых гармат. На кожныя 90 стрэлаў 60 было трапных.

Мішэнню заходнегерманскім салдатам было 5 выслужаных танкаў тыпа «Чэрчыль», якія акрыліся хвалай у барацьбе за вызваленне Еўропы ў 1944 годзе.